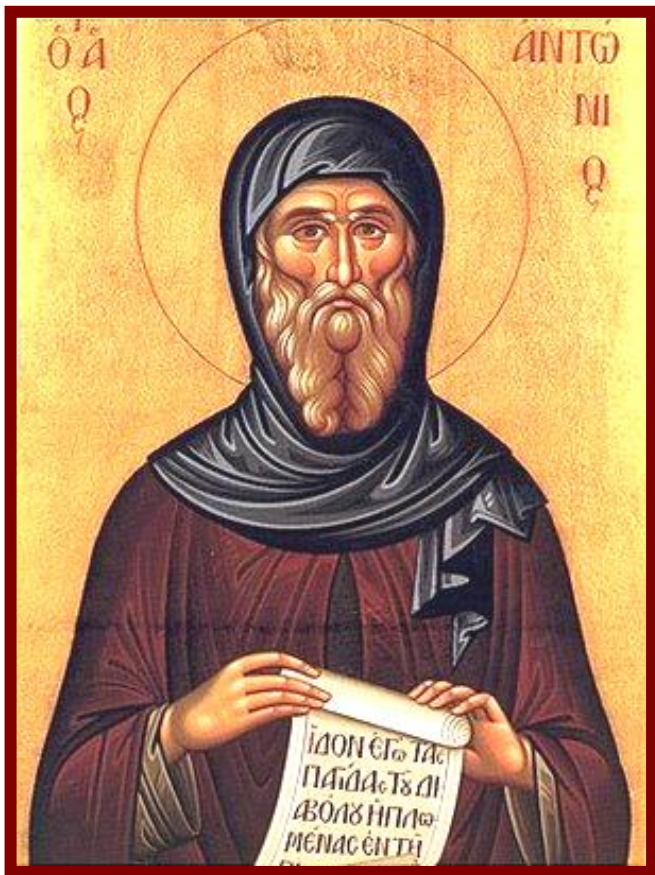

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΕΠΙΘΟΡΙΑΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ
ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΕΡΟΥ ΜΑΘΟΥ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ
ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ ΠΕΥΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Τηλ. 210 8027738 e-mail: agioi.apostoloi@gmail.com

ΚΥΡΙΑΚΗ 17^η Ιανουαρίου 2010 ΕΤΟΣ 3^{ον} ΤΕΥΧΟΣ 94

Ἀπολυτίκιον Ἦχος δ'

Τὸν ζηλωτὴν Ἠλίαν τοῖς τρόποις μιμούμενος, τῷ Βαπτιστῇ
εὐθείαις ταῖς τριβοῖς ἐπόμενος, Πάτερ Ἀντώνιε, τῆς ἐρήμου
γέγονας οἰκιστής, καὶ τὴν οἰκουμένην ἐστήριξας εὐχαῖς σου· διὸ
πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ΟΣΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ (17 Ιανουαρίου)

Πρωτ. π. Γεωργίου Παπαβαρνάβα

Ο άγιος Αντώνιος, ο καθηγητής της ερήμου, είναι από τους λίγους που έλαβαν την προσωνυμία μέγας. Πραγματικά, υπήρξε μέγας αθλητής του πνευματικού στίβου και θριαμβευτής στους αγώνες εναντίον της πλάνης, της αμαρτίας, του διαβόλου και των πολυμόρφων παθών. Ο βίος του, που συνεγράφη από έναν άλλον μέγα, τον σύγχρονό του άγιο Αθανάσιο, Αρχιεπίσκοπο Αλεξανδρείας, είναι υπερθαύμαστος και αξιοζήλευτος. Η μελέτη του πρέπει να αποτελεί εντρύφημα όλων εκείνων, οι οποίοι ποθούν να βιώσουν το μεγαλείο της κατά Χριστόν ζωής.

Ο μέγας Αντώνιος με την άσκηση και την αδιάλειπτη προσευχή έφθασε στην κορυφή της πνευματικής ζωής και απέκτησε την αληθινή σοφία. "Ονομάζει τον εαυτό του "ιδιώτην" και ήταν αγράμματος, είχε όμως διδάσκαλο την άνωθεν σοφία του Πνεύματος. Από την σοφία αυτή φωτισμένος και εμπνευσμένος έδωσε σοφότερες αποκρίσεις σε διαφόρους Χριστιανούς, που ζητούσαν να ωφεληθούν ψυχικά, όπως φαίνεται σε πολλά μέρη των "Γεροντικών" βιβλίων. Εκτός από αυτές άφησε και τα "εκατόν εβδομήκοντα κεφάλαια", που περιλαμβάνονται στην "Φιλοκαλία" και προσφέρουν μεγάλη ωφέλεια σε όσους τα διαβάζουν".

Άσκηση ονομάζεται η προσπάθεια που κάνει ο άνθρωπος να εφαρμόζει το θέλημα του Θεού στην ζωή του. Η προσπάθεια να μεταμορφώσει τα πάθη του, να καθαρθεί από τα πάθη, για να μπορεί να αγαπήσει "εξ όλης ψυχής και καρδίας", τον Θεό και τον άνθρωπο. Γιατί είναι αδύνατο να αγαπά αληθινά όποιος εξουσιάζεται από τα πάθη και κυρίως από την φιλαυτία, που καταδυναστεύει τον άνθρωπο και κάνει την ζωή του δύσκολη. Φιλαυτία είναι η άλογη αγάπη προς τον εαυτό μας και από αυτήν, ως από μητέρα, γεννώνται όλα τα άλλα πάθη, όπως της υπερηφανείας, της κενοδοξίας, της φιληδονίας, της φιλαργυρίας κ.λ.π.

Στις ημέρες μας, συχνά γίνεται λόγος για την αγάπη, την ειρήνη και την φιλία μεταξύ των ανθρώπων και των λαών και για άλλα παρόμοια. Καλά είναι όλα αυτά, αλλά το ερώτημα είναι πώς μπορεί κανείς να αγαπά τους άλλους και να ειρηνεύει μαζί τους, την στιγμή που είναι υποδουλωμένος στα πάθη και δεν μπορεί να ειρηνεύσει με τον ίδιο τον εαυτό του; Η αγάπη, κατά τον άγιο Μάξιμο τον ομολογητή, είναι εκγονός απθείας. Δηλαδή γεννάται και αυξάνεται μέσα σε μια καρδιά, η οποία έχει καθαρθεί ή τουλάχιστον αγωνίζεται επίμονα και επίπονα να καθαρθεί από τα πάθη. Τότε η αγάπη είναι ανιδιοτελής και ανθεκτική στις αντιξοότητες και τις δυσκολίες. Δεν έχει ημερομηνία λήξης, αλλά διαρκεί και πέραν του τάφου, είναι "συνομήλικη με τους αιώνες". Αντίθετα, η εμπαθής αγάπη είναι ψεύτικη και διαρκεί όσον καιρό είναι σε θέση να υπηρετεί και να τρέφει ή να τρέφεται από τα πάθη. Και πώς είναι δυνατόν να έχει αντοχή και διάρκεια, αφού οι συνθήκες ζωής αλλάζουν, τα συμφέροντα μεταβάλλονται και το ανθρώπινο σώμα φθείρεται και αλλοιώνεται;

Το μεγαλύτερο πρόβλημα των μεταπτωτικών κοινωνιών είναι τα ανθρώπινα πάθη. Τα εμπαθή άτομα προξενούν τεράστια προβλήματα στο οικογενειακό και το κοινωνικό τους περιβάλλον, αλλά και πολέμους και ακαταστασίες σε ολόκληρο τον κόσμο, όταν πρόκειται για άτομα που κατέχουν αξιώματα και εξουσία. "Η αμαρτία έχει κοινωνικές προεκτάσεις. Τα αρρωστημένα άτομα αρρωσταίνουν τους κοινωνικούς θεσμούς και στην συνέχεια οι κοινωνικοί θεσμοί αρρωσταίνουν περισσότερο τα άτομα". Επομένως, η αλλαγή των ανθρώπινων κοινωνιών προς το καλύτερο, ή μάλλον η εξανθρώπισή τους, προϋποθέτει την πνευματική αναγέννηση των μελών τους, η οποία μπορεί να γίνει με την άσκηση, την προσευχή, την μυστηριακή ζωή και γενικότερα με την υπακοή στην Εκκλησία και τους εκκλησιαστικούς θεσμούς.

Ο άγιος Αντώνιος με τους σκληρούς αγώνες του εναντίον των πνευμάτων της πονηρίας και της υπερηφάνειας, απέκτησε την ταπεινωση. Εν τούτοις ο Θεός του απεκάλυψε ότι υπάρχει κάποιος υποδηματοποιός στην Αλεξάνδρεια, που τον έχει ξεπεράσει στην πνευματική ζωή και τον απέστειλε να διδαχτεί το πνευματικό έργο εκείνου. Και όπως σημειώνει ο Γέροντας Σωφρόνιος Σαχάρωφ: "Έμαθεν εξ αυτού να σκέπτεται ενδομύχως: "Οι πάντες σώζονται, εγώ δε μόνος απόλλυμαι"". Τον λόγο αυτό μπορούν να τον αντέξουν μόνον εκείνοι, που έχουν κατακτήσει το ύψος της ταπεινοφροσύνης.

Η ταπεινοφροσύνη είναι μητέρα της αγάπης και όλων των άλλων αρετών. Ο Όσιος αγαπούσε με θυσία τους πάντες και προσευχόταν για ολόκληρη την οικουμένη. Χαρακτηριστικός είναι ο τρόπος με τον οποίο επικοινωνούσε με τους ανθρώπους και ιδιαίτερα με τους πονεμένους ανθρώπους. Με την αρχοντική του αγάπη τους παρηγορούσε αληθινά και τους στήριζε. Επισκέφθηκε κάποτε έναν θεολόγο - συγγραφέα, τον Δίδυμο, που ήταν τυφλός, αλλά όπως φαίνεται είχε ανοικτά τα μάτια της ψυχής του και, μεταξύ άλλων, του είπε: "Μη σε στενοχωρεί και μη σε ταραίζει, Δίδυμε, το γεγονός ότι σου λείπουν τα σωματικά μάτια. Διότι σου λείπουν τέτοια μάτια, με τα οποία βλέπουν οι μύγες και τα κουνούπια. Εσύ έχεις τέτοια μάτια, με τα οποία βλέπουν οι άγγελοι, με τα οποία ο Θεός καθοράται και το αυτού φως καταλαμβάνεται". Το περιστατικό αυτό φανερώνει τον τρόπο ποιμαντικής των Αγίων. Δεν απογοητεύουν και δεν απελπίζουν τους ανθρώπους, αλλά αντίθετα τους αυξάνουν την αγάπη για την ζωή, την κατά Χριστόν ζωή, αποδιώχνουν από την ψυχή τους την καταχνιά, αυξάνουν την χαρά, δυναμώνουν την πίστη, θεριεύουν την ελπίδα.

Θα ήθελα να περατώσω το άρθρο αυτό με την συμβουλή - προτροπή του αγίου Αντωνίου: "Είναι ανάγκη να τρέχουμε να θεραπεύουμε τα πάθη της ψυχής, γιατί μέλλουμε να κριθούμε κατά πρόσωπον Θεού, για να μη βρεθούμε (εκεί) τιποτένιοι ή καταγέλαστοι".

Μέγας Αντώνιος

Συμβουλές για το ήθος των ανθρώπων και την ενάρετη ζωή

1. **Οι άνθρωποι λέγονται λογικοί καταχρηστικά.** Δεν είναι λογικοί εκείνοι που έμαθαν τα λόγια και τα βιβλία των αρχαίων σοφών, αλλ' όσοι έχουν λογική ψυχή και μπορούν να διακρίνουν ποιο είναι το καλό και ποιο το κακό· και έτσι αποφεύγουν τα πονηρά και βλαβερά στη ψυχή, μελετούν όμως τα καλά και ψυχωφελή, και τα πράττουν με μεγάλη ευχαριστία προς το Θεό. Μόνο αυτοί πρέπει αληθινά να λέγονται λογικοί άνθρωποι.
2. Ο αληθινά λογικός άνθρωπος μια μόνο φροντίδα έχει, να υπακούει και να αρέσει στο Θεο των όλων.
3. Η εγκράτεια, η ανεξικακία, η σωφροσύνη, η καρτερία, η υπομονή και οι παρόμοιες μέγιστες και ενάρετες δυνάμεις μας δόθηκαν από το Θεό και είναι αντίθετες και αντιστέκονται και μας βοηθούν στις αντίστοιχες προς αυτές κακίες. Αν γυμνάζουμε αυτές τις δυνάμεις και τις έχουμε πάντοτε πρόχειρες, τότε νομίζουμε ότι δεν μας συμβαίνει πια τίποτε δύσκολο ή θλιβερό ή αβάσταχτο· γιατί σκεφτόμαστε ότι όλα είναι ανθρώπινα και τα νικούν οι αρετές που έχουμε.
4. Δεν πρέπει κανένας να λέει ότι δεν είναι δυνατό να κατορθώσει ο άνθρωπος την... ενάρετη ζωή, αλλά να λέει ότι αυτό δεν είναι εύκολο. Ούτε μπορούν να κατορθώσουν την αρετή οι τυχόντες. Την ενάρετη ζωή την πραγματοποιούν όσοι άνθρωποι είναι

ευσεβείς και έχουν νου που αγαπά το Θεό. Γιατί ο νους των πολλών είναι κοσμικός και μεταβάλλεται· κάνει σκέψεις άλλοτε καλές, άλλοτε κακές· μεταβάλλεται στη φύση και γίνεται υλικότερος. Ο νους όμως που αγαπά το Θεό, τιμωρεί την κακία η οποία έρχεται εκούσια στους ανθρώπους από την αμέλειά τους.

5. Εκείνος που μπορεί να εξημερώσει τα ήθη των ανθρώπων και να τους κάνει να αγαπήσουν τους λόγους και την παιδεία, πρέπει να λέγεται ανθρωποποιός. Κατά τον ίδιο τρόπο και εκείνοι που μεταστρέφουν τους παραδομένους στις σαρκικές ηδονές προς την ενάρετη και θεάρεστη ζωή, πρέπει να λέγονται και αυτοί ανθρωποποιοί, επειδή ξαναπλάθουν τους ανθρώπους. Γιατί η πραότητα και η εγκράτεια είναι ευτυχία και δίνουν καλή ελπίδα στις ψυχές των ανθρώπων.

6. Ελεύθερους νόμιζε όχι όσους έτυχε να είναι ελεύθεροι, αλλά εκείνους που έχουν τη ζωή και τους τρόπους ελεύθερους. Δεν πρέπει πράγματι να ονομάζομε ελεύθερους τους άρχοντες που είναι πονηροί και ακόλαστοι, γιατί είναι δούλοι των παθών και της ύλης. Ελευθερία και ευτυχία της ψυχής είναι η πραγματική καθαρότητα και η καταφρόνηση των προσκαίρων.

7. Ο ενάρετος άνθρωπος δεν πρέπει να πουλά την ελεύθερη γνώμη του προσέχοντας πόσα χρήματα θα πάρει, και αν ακόμη είναι πολλά όσα του δίνουν. Γιατί τα πράγματα της ζωής αυτής είναι όμοια με όνειρο, και η φαντασία που προέρχεται από τον πλούτο και άγνωστο είναι που θα καταλήξει και λίγο καιρό μόνο κρατάει.

8. Το να γίνει κανείς αγαθός και σοφός ξαφνικά, είναι αδύνατο. Γίνεται ωστόσο με την κοπιαστική μελέτη, με τη συναναστροφή με ενάρετους ανθρώπους, με την πείρα, με τον καιρό, με την άσκηση και με την επιθυμία των καλών έργων. Ο αγαθός άνθρωπος που αγαπά το Θεό και Τον γνωρίζει αληθινά, δεν παύει να κάνει πλούσια όσα αρέσουν σ' Αυτόν. Αλλά τέτοιοι άνθρωποι είναι σπάνιοι.

9. Όταν σου τύχει κανείς να φιλονικεί και πολεμά την αλήθεια και το προφανές, πάψε τη φιλονικία και άφησε τον, γιατί έχει απολιθωθεί η διάνοιά του.

10. Σ' εκείνον που θέλει να σωθεί, δεν υπάρχει άλλο εμπόδιο εκτός από την αμέλεια και την οκνηρία της ψυχής.

11. Ο θάνατος, όταν κατανοηθεί από τους ανθρώπους, είναι αθανασία. Δεν τον κατανοούν όμως οι αμαθείς· γι'αυτούς είναι θάνατος. Και οπωσδήποτε δεν πρέπει να φοβόμαστε το θάνατο, αλλά την απώλεια της ψυχής, που είναι άγνοια του Θεού. Αυτό είναι το φοβερό για την ψυχή.

12. Εκείνοι που γνωρίζουν το Θεό, γेमίζουn από κάθε καλή έννοια και επειδή επιθυμούν τα ουράνια, καταφρονούν τα βιοτικά. Αυτοί οι άνθρωποι ούτε αρέσουν στους πολλούς, ούτε και αυτοί αρέσκονται με τους πολλούς. Και γι'αυτό όχι μόνο τους μισούν αλλά και τους περιγελούν οι πιο πολλοί ανόητοι.

13. Ο λογικός άνθρωπος πολεμείται διά μέσου των αισθήσεων από τα ψυχικά πάθη. Υποκύπτοντας μέσω των αισθήσεων (όραση, όσφρηση, ακοή, γεύση, αφή) στα τέσσερα πάθη αιχμαλωτίζεται η άθλια ψυχή. Και είναι τα τέσσερα πάθη της ψυχής: κενοδοξία, χαρά, θυμός δειλία. Όταν λοιπόν ο άνθρωπος με τη φρόνηση και την επανειλημμένη σκέψη σαν καλός στρατηγός γίνει κύριος των παθών και τα νικήσει, δεν πολεμείται πλέον από αυτά, αλλά έχει ειρήνη στην ψυχή του και στεφανώνεται από το Θεό ως νικητής.